

Pirjo Viitanen (puheenjohtajana 1973–1974): ”Se oli hirveätä kiehuntaa ja valtataistelua”

Faktaa: Aloittanut vuonna 1964 Riitta Vainion ryhmässä ja toiminut lähinnä freelance-tanssitaiteilijana, -koreografina ja -opettajana. Vuodesta 1980 jatkoi työtään Tampereelta ja 1987 Kokkolasta käsin. Ollut lukuisia kausia luottamustehtävissä valtion taidetoimikunnissa. ”Olen varmaan ensimmäinen modernisti, joka sai kokonaan leipänsä tanssista.”

Pirjo Viitanen aikana Tanssitaiteilijain Liitossa oli paljon kuohuntaa. ”Olin myös pirhanan nuori silloin ja tulin modernin tanssin kentältä. Olin Göran Löfströmin jälkeen ensimmäisiä puheenjohtajia baletin ulkopuolelta. Olin täysin modernisti, vaikka treenasinkin balettia. Graham-tekniikka oli se, johon lähdin perehtymään ja syventymään enemmän. Minä myös opetin ajoittain Graham-tekniikkaa liiton treenaustunneilla vuosina 1968-80.”

Viitanen muistelee hallituskauttaan raskaana. ”Liitto oli hyvin oopperakeskeinen ja sieltä tuli paljon negatiivista asennetta. Meille modernin tanssin edustajille oli tietysti tärkeää olla tasavertaisia muiden kanssa. **Riitta Vainio** oli oikein hyökkäysten kohde, itse en sellaista henkilökohtaisesti kokenut. Se oli sellaista valtataistelua eri tyyli-suuntien välillä. Oopperalaisille oli hirveän vaikea hyväksyä, että ammattimainen tanssija voi olla oopperan ulkopuolellakin.”

Hän muistaa oopperalaisten eroamisen liitosta: ”Se oli hirveän dramaattinen tapahtuma, kun oopperalaiset löivät jäsenkirjansa pöytään. Yksi oopperan tanssija oli sanonut työehtoneuvotteluissa, että niille, jotka eivät tanssi oopperassa, ei tarvitse maksaa ammattilaisten palkkaa. Hänelle annettiin siitä huomautus liitossa. Siitä tuli rankka törmäys.”

Hänen puheenjohtaja-aikanaan yritettiin saada tanssia Teatterikorkeakouluun: ”Eero Melasniemen johdolla alettiin ajaa tanssin ja teatterin yhteistä korkeakoulua Pasilaan. Ei se silloin kuitenkaan lähtenyt toteutumaan. Tanssi tuli Teatterikorkeakouluun vasta kymmenen vuotta myöhemmin. Ne oli kyllä hirveän hyvät suunnitelmat ja oli tosi harmi, ettei se onnistunut.”

Viitanen aikana ryhdyttiin suunnittelemaan myös Suomen teatterityöntekijäin yhteisjärjestöä (STY). ”Lavastaja **Paul Suominen** kävi liiton vuosikokouksessa esittelemässä kaavailuja, mutta emme olleet kypsiä sille yhteistyölle vielä. Siihen aikaan katsottiin, etteivät taiteilijat ole työntekijöitä samalla tavalla kuin vaikka SAK:toon kuuluvat. Vasta vuosien mittaan alkoi kypsyä, että tarvitsemme tukea muiltakin, ettei pärjätä yksin.”

Myöhemmin Viitanen toimi myös työehtosopimusneuvottelijana. ”Näyttelijäliitto oli hirveän pitkään oma suuri linnakkeensa ja me tanssitaiteilijat yritimme siinä sivussa taistella asenteita ja ennakkoluuloja vastaan. Se oli sellaista myllerryksen aikaa ajattelussa”, hän toteaa. ”Minun aikani teimme myös esityksen ja suunnitelman, että STTL olisi kattojärjestö, johon kuuluisivat sitten koreografit ja tanssijat ja pedagogit erikseen, jotta jokainen työntekijäryhmä voisi ajaa omia etujaan. Jokaisella ryhmällä kun on vähän omat intressinsä neuvotteluissa. Mutta tanssipedagogit ajoivatkin omaa erillistä liittoaan, jonka kannalla en ollut. Jäin siitä pois, vaikka sain melkein vihamiehiä. En kokenut oikeaksi, että liitto hajoaisi sillä tavalla pirstaleiksi, koska meillä on kuitenkin niin paljon yhteistä. Kannatin vahvaa yhteistä liittoa.”

Viitanen kertoo, kuinka oopperan ulkopuolella työkseen tanssivia ei otettu ollenkaan vakavasti: ”Kun sanoj, että en tanssi oopperassa, vaan olen modernisti, niin melkein sääntö oli, että sitten tuli

se, että olen paljon halvempi, melkein niin kuin tämmöinen kapakkatanssija. Vasta kun Raatikko lähti kentälle 70-luvulla, niin se alkoi aukaista yhteiskunnalle sitä, että on muunlaistakin tanssia. Että se oli **Marjo Kuuselan** ansiota. Mutta tanssipiireissä Riitta Vainiolla oli oma vahva kannattajakuntansa, vaikka hän saikin hirveästi vastustusta. ”

Viitanen muistelee tuen puutetta: ”Muistan, kun minusta tuli puheenjohtaja, kiitin luottamuksesta ja sanoin, että tarvitsen todella tukea. Mutta sitä ei tullut ja se oli rankkaa. Se oli kauheata kiehunnan aikaa, ja minulle alkoi tulla puheluita kotiinkin. En tajunnut, kuinka inhottavia ihmiset voivat olla toistensa selän takana. Minulle paljastui sellainen raadollisuus, kuinka ihmiset taistelevat ja haukkuvat. Sain moitteita ihan valtataistelun vuoksi. Se oli valtava henkinen pudotus. Lähdin sitten ihan maasta pois, kun menin naimisiin. Lähdin Tukholmaan ihan suoraan sanoen pakoon tätä ilmapiiriä täällä.”

Sitten Viitanen kertoo, että **Doris Laine** aloitti hyvän vaiheen liitossa. Laine sai paljon aikaa ja ihmiset järjestykseen omalla voimallaan ja auktoriteetillaan. Mutta on Viitasella hyviäkin muistoja. ”Jokakesäiset kesäkurssit olivat todella antoisia ja meillä oli todella hyviä opettajia. Muistan, kuinka ilolla vein suloista vanhaa baletinopettajaa kampaajalle ja muualle. Oli niin kivaa, kun sai tutustua niin mahtaviin persooniin. Että kyllä siellä liitossa paljon positiivistakin oli. Se aika oli vaan valtavaa käymistilan ja myllerryksen aikaa ja tuli paljon takapakkeja sen valtavan innostuksen ja halun tehdä tielle. Mutta kun näin jälkepäin ajattelee, niin ne kesäkurssit kokosivat todella hyvin meitä yhteen. Niin kuin myös liiton näytökset, kun oli pakko nähdä toisiaan ja jännittää yhdessä kulisseyksissä. Kyllä liitto on tehnyt hirveän hyvää työtä. Mutta eikö aina sanota, että vaatii yhden kymmenen vuotta, että asiat menevät eteenpäin?”